పోతనభాగవతంలో రసగుళికలు

– ఆర్.శర్మ దంతుర్తి

33 వ భాగం

వామనుడికి బలి ఆహ్వానం- వామనావతారం – 7

వామనుడు ఆశీర్వచనం ఇచ్చాడు కదా? తర్వాత యధావిధిగా బలి వచ్చిన శ్రీహరి కాళ్ళు కడిగి నెత్తిమీద చల్లుకున్నాడు. ఇప్పుడు అడుగుతున్నాడు వామనుణ్ణి నువ్వెవరివీ, ఇలా రావడానికేమిటి కారణం అంటూ.

వ. మఱియు **నయ్యజమానుం డభ్యాగతున** కిట్లనియె. [8–548]

మ. వడుగా! యెవ్వరివాఁడ? వెవ్వఁడవు? సంవాసస్థలంబెయ్య? ది
య్యెడకున్ నీ వరుదెంచుటన్ సఫలమయ్యెన్ వంశమున్ జన్మముం;
గడు ధన్యాత్ముఁడనైతి; నీ మఖము యోగ్యంబయ్యె; నా కోరికల్
గడతేఱన్; సుహుతంబులయ్యె శిఖులుం; గల్యాణ మిక్కాలమున్. [8–549]

ఎవరివాడివి? అంటే ఈ చుట్టుపక్కల్లో మాకు తెల్సినవాళ్ళ కుర్రాడివా? ఎక్కడుంటావు? అలా అని ఆగాడా? నువ్వు రావడం వల్ల నా జన్మ సఫలమైంది. ఇక్కడ అగ్నులన్నీ నువ్వు రాగానే బాగా వెలగడం మొదలైంది. నా బతుకు ధన్యం అంటున్నాడు. ఇక్కడ బలి యజమాని, శ్రీహరి అభ్యాగతుడు.

ఆగండాగండి. పెద్ద యజ్ఞం జరుగుతోంది. ఎవరి అధ్వర్యంలో? బలి చక్రవర్తి అధ్వర్యంలో. బలి చేయిస్తూంటే శుక్రాచార్యులు అక్కడే ఉన్నారు. అంటే పెద్ద జన సమూహం అనేకానేక పనులూను బలికి. ప్రతీ యజ్ఞ కుండం దగ్గిరా బలి కూర్చోలేడు కదా? అసలే చక్రవర్తి. అంటే ఒక మంచి ప్రదేశంలో కూర్చుని అందరికీ ఏమి చేయాలో పురమాయిస్తూ ఉండొచ్చు. లేకపోతే తానో యజ్ఞ కుండం దగ్గిర కూర్చుని మంచి అర్హులైన దక్షులైన వాళ్ళతో మిగతావన్నీ చేయిస్తూ ఉండొచ్చు. కానీ ప్రతీ యజ్ఞ కుండంలో త్రేతాగ్నులెలా బాగా ఎగసి పడుతున్నాయో అవన్నీ ఎలా తెలుస్తాయ్? కానీ పద్యంలో ఏమంటున్నాడు? "సుహుతంబులయ్యె శిఖులుం…" అంటే త్రేతాగ్నులన్నీ బాగా మండుతున్నాయిట. ఎలా చూశాడు ఇదంతా?

చిన్న సరదా కధ చెప్పుకుందాం. ఆ మధ్యన వంటింట్లో వాడే పిండి రుబ్బుకునేది పాడైతే బాగుచేయించడానికి ఓ కొట్టుకెళ్ళాం. కొట్టు మొదట్లోనే కుడివైపుకి గల్లాపెట్టె, యజమానీ కూర్చుని వచ్చినవాళ్ళని ఇలా లోపలకి, ఇటువైపు కుర్రాడి దగ్గిరకీ, లేకపోతే ఈ మూల ఇంకో అతని దగ్గిరకీ పంపిస్తున్నాడు. మేము వెళ్ళేసరికి లోపల కొట్టంతా జనం. యజమానికి ఇలా పాడైన విషయం చెప్పి బాగు చేయగలరా అని అడిగితే, ఓ క్షణం దానికేసి చూసి "ఆ, ఒరే రామారావ్ ఇది తీసుకో" అని అరిచేడు. రామారావ్ అనే అతని దగ్గిరకి వెళ్తే పది నిముషాలు అటూ ఇటూ తిరగేసి పెదవి విరుస్తూ చెప్పేడు,

"ఇది బాగుచేయడం కుదరదు" అని. మేము ఏం చెయ్యాలా అని ఆలోచించేంతలో, మొదట మాట్లాడిన యజమాని "ఏమిటీ, కుదరదా? తప్పుకో పక్కకి" అంటూ ఓ సుత్తీ అవీ బయటకి తీసి సరిగ్గా పదిహేను నిముషాల్లో అంతా సరిచేసి ఇచ్చేడు. రామారావు అనే అతని మొహం చూడాలి అప్పుడు. అంటే, తన కొట్లో ఏమి దొరుకుతాయి, ఏమి బాగు చేయబడతాయి, ఎలా చేయొచ్చు, వీటికెంత అవుతుంది? తనతో పనిచేసే వాడు బాగు చేయలేకపోతే ఎలా? వాడు బాగుచేయలేకపోతే మరెవరు చేయగలరు? బేరం పోకుండా పని పూర్తి చేయడం ఎలా? అసలు లోపలకి తాను పంపిన వాళ్లతో ఈ రామారావు లేకపోతే మరో అతను ఎలా మాట్లాడుతున్నారు? రామారావుకి పని వచ్చుండొచ్చు గాక, కానీ ఆ రోజు కొట్లో పని ఎక్కువగా ఉండడం వల్లా, జన సమ్మర్దం వల్లా బేరం తిప్పి కొట్టేస్తున్నాడేమో? ఇలాంటి వన్నీ క్షుణ్ణంగా తెలుసినవాడే గల్లా పెట్టె దగ్గిర కూర్చోగలడనేది ఒప్పుకుని తీరాలి. దక్షత అంటే అదీ.

కార్యనిర్వాహకుడనేవాడికి తాను పనిచేసే ఫలానా చోట ఏమి జరుతోందో అనేది చెప్పక్కర్లేదు. ఆయన ఒళ్ళంతా కళ్ళూ, చెవులూ చేసుకుని ఏం జరుగుతోందో అంతా చూస్తూ, వింటూ ఉంటాడు. ఇక్కడ బలి ఎటువంటివాడు? ముల్లోకాలకీ చక్రవర్తి. బలి ఆ మూలన కూర్చున్నాడు ఆయంకేం తెలుస్తుందిలే అని అనుకోడానికి లేదు. ముల్లోకాలలోనూ ఏమి జరుగుతోందో తెల్సినవాడికి తన యజ్ఞవాటికలో ఏమి జరుగుతోందో, ఎందుకలా జరుగుతోందో తెలియదా? అందుకే అన్న మాట "సుహుతంబులయ్యె శిఖులుం" అనడం. బలికి ఉన్న ఈ కార్య దక్షత అనేది ముందు ముందు ఇంకా బాగా తెలుస్తుంది మనకి.

ఇలా వచ్చిన వామనుడితో ఇప్పుడు అడుగుతున్నాడు ఏమి కావాలని ఇక్కడకి వచ్చావు అంటూ.

మ. వరచేలంబులొ మాడలో ఫలములో వన్యంబులో గోవులో
హరులో రత్నములో రథంబులొ విమృష్టాన్నంబులో కన్యలో
కరులో కాంచనమో నికేతనములో గ్రామంబులో భూములో
ధరణీ ఖండమొ కాక యే మడిగెదో ధాత్రీసురేంద్రోత్తమా! [8-550]

ఇదో అద్భుతమైన పద్యం. తనకున్నవీ తాను సాధారణంగా అందరికీ ఇచ్చేవి అన్నీ కలిపి ఇందులో ఏం కావాలి నీకు అని అడిగి, ఏమో ఇవేవీ కాకపోతే మరోటి అడగొచ్చు కదా అనుకుంటూ "కాక యేమడిగెదో.." అంటున్నాడు. ఇందులో మాడలంటే డబ్బులు, నికేతనములంటే ఇళ్ళు, హరులంటే గుర్రాలు, కరులంటే ఏనుగులు. ఇవన్నీ ఇవ్వగలడు కానీ మరోటేదైనా అడిగితే? ఈ అడగడంలో బలి గర్వం కాస్త కనబడీ కనబడకుండా ప్రతిబింబిస్తూ ఉంటుంది – నేను చక్రవర్తిని సుమా, చూసుకో నా సంపద ఎంత ఉందో, అనే గర్వం.
వ. అని ధర్మయుక్తంబుగాఁ బలికిన **వైరోచని** వచనంబులు విని సంతోషించి **యీశ్వరుం** డిట్లనియె. [8-551]

సీ. ఇది నాకు నెలవని యేరీతిఁ బలుకుదు?
నొక చో టనక యెందు నుండ నేర్తు;
నెవ్వనివాఁడ నం చేమని నుడువుదు?
నా యంతవాఁడనై నడవనేర్తు;
నీ నడవడి యని యెట్లు వక్కాణింతుఁ?
బూని ముప్పోకల బోవ నేర్తు;
నదినేర్తు నిదినేర్తు నని యేలఁ జెప్పంగ?
నేరుపు లన్నియు నేన నేర్తు [8-552]

తే. నొరులుఁ గారు నాకు నొరులకు నే నొదు
నొంటివాఁడఁ జుట్ట మొకఁడు లేఁడు
సిరియుఁ దొల్లి గలదు చెప్పెద నా టెంకి
సుజనులందుఁ దఱచు చొచ్చియుందు. [8-552.1]

నేనవర్నని చెప్పమంటావు? ఇక్కడుంటాను అక్కడ ఉండనూ అని ఎలా చెప్పగలను? ఎక్కడబడితే అక్కడే ఉంటాను. ఎవరికి చెందినవాడినా అంటే నా అంత వాడిని నేనే. నా నడవడి ఎలాంటిదంటావా? మూడు పోకడలూ కలవాడినే. మూడు పోకడలంటే సత్వ, రజ, తమో అనబడే మూడు గుణాలు; శ్రవణ, అధ్యయన, ఉపన్యాసమనే మూడు విద్యలు, ముందు, వెనకకి, పక్కకి అనే మూడు గమనాలు. అది నేర్చుకుంటాను ఇది నేర్చుకుంటానని చెప్పనేరను కానీ అన్నీతెలిసినవాణ్ణే. నాకు అవతలవాళ్ళు ఏమీ అవరు కానీ నేను వాళ్ళకి అన్నీ అవుతాను. నేను ఎప్పుడూ ఒక్కడినే. చుట్టం అనేవాడే లేదు. అంటే నాకందరూ సమానమే. మొదట్లో సిరి – లక్ష్మీ దేవి – ఉండేది (అంటే ముందు డబ్బున్నవాడినే, లక్ష్మీపతినే; కానీ అందరికీ అన్నీ ఇచ్చేస్తూ ఉండడం వల్లా, ఇప్పుడీ వామన రూపం వల్లా లేదు). నా నివాసం (టెంకి) సుజనుల్లో. ఈ పద్యంలో నిఘూఢంగా భగవంతుడనేవాడు ఎక్కడుంటాడో సర్వాతర్యామి అనేదీ చెప్పకనే చెప్తున్నాడు.

అదితి కొడుకు అని చెప్పాడనుకోండి, బలి దానం ఇవ్వకపోవచ్చు. అందుకే అది వదిలేసి నర్మగర్భంగా నేను వచ్చిన సర్వాంతర్యామి అయిన విష్ణువుని సుమా అని చెప్తున్నాడు. ఇక్కడ బలి విరోచనుడి కుమారుడు – వైరోచనుడు. మరి విష్ణువో? ఈశ్వరుడు, భగవంతుడు.

పోతన దానం ఇచ్చే యజమానికీ, దానం తీసుకునే అభ్యాగతుడికీ వాడే పదాలు జాగ్రత్తగా గమనిస్తున్నారా?

వ. అది యట్లుండ నిమ్ము. [8-553]

సీ. జననాథ! నీ మాట సత్యంబు సత్కీర్తి;
దంబు గులార్హంబు ధర్మయుతముఁ
గరుణానువర్తులు ఘనసత్త్వమూర్తులు;
కాని మీ కులమందుఁ గలుగ రొరులు
రణభీరువులు వితరణభీరువులు లేరు;
ప్రత్యర్థు లర్థులు ప్రబ్బికొనిన
దానశౌండిమమునఁ దనుపుదు రధికులై;
మీ తాత లందఱు మేటిమగలు [8-554]

ఆ. మీ కులంబునందు మెఱయుఁ బ్రహ్లాదుండు
మింటి చంద్రుమాడ్కి మేలి రుచులఁ
బ్రథిత కీర్తితోడ భవదీయవంశంబు
నీరరాశి భంగి నెగడు చుండు. [8-554.1]

ఇప్పుడు బలి చక్రవర్తిని పొగుడుతున్నాడు వామనుడు. నువ్వు మాట్లాడేవన్నీ నీ కులానికి వన్నె తెచ్చిపెట్టేవి, యధార్థాలు. మరి కులం ప్రసక్తి వచ్చింది కనక ఆ కులం, వంశం ఎటువంటిదో చెప్తున్నాడు. మంచి సత్వగుణాలు ఉన్నవాళ్ళు పుట్టేది (ఘనసత్త్వమూర్తులు). పిరికివాళ్ళు లేరు మీ వంశంలో. యుద్ధంలో వెనకడుగు వేసేది లేదు. తండ్రీ తాతలందరూ మంచి శూరులు. అడిగితే ఇవ్వననేవారు లేరు. మరి మీ తాత ప్రహ్లాదుడో? ఆకాశం లో చంద్రుడిలా ప్రకాశిస్తూ ఉంటాడు.

వ. తొల్లి మీ మూఁడవ తాత హిరణ్యాక్షుండు విశ్వజయంబు జేసి గదాయుధుండై భూతలంబునఁ బ్రతివీరులం గానక సంచరింప విష్ణుండు వరాహరూపంబున నతని సమయించె; తద్భ్రాత యగు హిరణ్యకశిపుఁ దది విని హరిపరాక్రమంబునకు నాశ్చర్యంబు నొంది తన జయంబును బలంబునుం బరిహసించి గ్రద్దన నుద్దవిడి నద్దనుజమర్దను మందిరంబునకుం జనియె; అప్పుడు.

[8-555]

మీ మూడో తాత హిరణ్యాక్షుడు ముల్లోకాలూ గెలిచి ప్రత్యర్థి అనేవాడు కనిపించనప్పుడు విష్ణువు వరాహరూపంలో అతన్ని మట్టుపెట్టాడు. అతని అన్న హిరణ్యకశిపుడు అలా తమ్ముణ్ణి చంపినందుకు విష్ణువు బలానికి ఆశ్చర్యపడి యుద్ధానికి బయల్దేరాడు దనుజమర్దనుడి మందిరానికి – అంటే వైకుంఠానికి. అప్పుడేమైందంటే

క. శూలాయుధహస్తుండై
కాలాకృతి వచ్చు దనుజుఁ గని విష్ణుండుం
గాలజ్ఞత మాయాగుణ
శీలత నిట్లని తలంచెఁ జిత్తములోనన్. [8-556]

శూలం పట్టుకుని యముడిలా వచ్చే హిరణ్యకశిపుణ్ణి చూసి అనేక మాయా విశేషాలు గల విష్ణువు సమయజ్ఞంతో మనసులో ఇలా ఆలోచించాడు.

మ. ఎదురై పోర జయింప రా దితనిఁ; గా కెందేనియుం బోవ భీ
ప్రదుఁడై ప్రాణులఁ దోలు మృత్యువు క్రియం బైవచ్చు నంచుం గ్రియా
విదుఁ డబ్జాక్షుఁడు సూక్ష్మరూపమున నావేశించె నిశ్వాస రం
ధ్ర దిశన్ దైత్యు హృదంతరాళమునఁ బ్రత్యక్షక్రియాభీరుఁడై. [8-557]

ఇప్పుడు వీడికున్న వరాల బలం వల్ల ఎదురుగా పోయి వీడితో యుద్ధం చేసి గెలవడం అసంభవం. మరోచోటికి ఎక్కడకైనా పోదామంటే వీణ్ణి తప్పించుకోవడం కుదిరేపనికాదు. ఎందుకంటే వీడు ముల్లోకాలూ స్వాధీనం చేసుకున్నవాడు. వీడికి అనుక్షణం నా ఉనికి గుర్తుచేయడానికీ, నా నామం స్మరించడానికీ వీలుగా ఉండేలాగ వీడి హృదయంలో ఉంటాను అనుకొని సూక్ష్మరూపంలో వాడి హృదయంలో ప్రవేశించాడు.

వ. అంత నద్దైత్యవల్లభుండు వైష్ణవాలయంబు జొచ్చి వెదకి హరిం గానక కోపంబు మానక మిన్ను మన్ను నన్వేషించి త్రిదివంబు నరసి, దిశలం బరికించి, భూ వివరంబులు వీక్షించి, సముద్రంబులు వెదకి, పురంబులు శోధించి, వనంబులు విమర్శించి, పాతాళంబు పరీక్షించి, జగంబున నదృష్టశత్రుండై మార్గణంబు చాలించి, తనలో నిట్లనియె. [8-558]

హిరణ్యకశిపుడు వైకుంఠంలో విష్ణువు కనబడకపోవడంచూసి ఆలయాల్లో, భూమిలో, సప్త సముద్రాల్లో, పాతాళంలో చూసాడు. ఎక్కడా కనిపించకపోయేసరికి తన మనసులో ఇలా అనుకున్నాడు. నృసింహావతారంలో అన్నట్టే ఇక్కడ హిరణ్యకశిపుణ్ణి పోతన ఏమన్నాడు? దైత్య వల్లభుండు. ఎక్కడా కించపరచడం అన్నది లేదు.

క. పగవాఁడు మడియ నోపును
దెగడేనియు నెదురుపడఁడె? దేహధరులకుం
దెగిన యెడఁ బగఱ మీఁదనుఁ
బగఁ గొనఁ దగ ద నుచు నుడిగెఁ బ్రాభవశక్తిన్. [8-559]

తన శత్రువైన విష్ణువు, పగవాఁడు మరణించి ఉండొచ్చు. లేకపోతే కనిపించి ఉండేవాడు కదా? మరణించిన శత్రువుమీద ఇంకా వైరం అవలంబించడం నాలాంటి వీరుడికి మంచిపని కాదు అని దండయాత్ర ఆపేశాడు.

వ. అతండు మీ ప్రపితామహుం; డతని గుణంబు లనేకంబులు గలవు; అవి యట్లుండనిమ్ము. [8-560]

అటువంటి మీ ముత్తాత హిరణ్యకశిపుడికి అనేక మంచి గుణాలున్నాయి. తితిదే వారు ప్రచురించిన భాగవతం పుస్తకాల్లో దీన్ని "అటువంటి మీ ముత్తాత సుగుణాల రాశి" అని అనువదించారు. తాను అతి కోపంతో నృసింహావతారం ఎత్తి, బ్రహ్మ నుంచి కోరుకున్న వరాలకి అతీతంగా భీకరంగా సంహరించిన హిరణ్యకశిపుణ్ణి, ముల్లోకాలనీ, తన భక్తుడైన ప్రహ్లాదుణ్ణి కౄరంగా హింసించిన రాక్షసుణ్ణి ఇక్కడ మంచి గుణాలు ఉన్నట్టు ఎందుకని అంటున్నాడంటే, దానం తీసుకునే ముందు నువ్వింతవాడివి అంతవాడివి అనడం సహజం. అదీగాక తాను అడిగినది ఇవ్వననకూడదు. పోనీ ఇస్తాను అన్నాక ఎవరైనా చాడీలు చెప్తే అన్నమాట వెనక్కి తీసుకోకూడదు. వీటన్నింటికీ ఒకటే ఆయుధం – మీ వంశం ఎంత మంచిది? నువ్వు ఎంత గొప్పవాడివి అని పొగడడం. ఎందుకంటే అడిగేది మామూలు దానం కాదు. అటువేపు ఇచ్చేవాడు ముల్లోకాలకి చక్రవర్తి.

వచ్చే వ్యాసంలో వామనుడు ఏమి అడుగుతాడో ఆ కోరిక విని బలి ఎంత చిన్నబుచ్చుకుంటాడో చదువుదాం.

పోతన భాగవతం ఇంటర్నెట్లో ఇక్కడ చూడవచ్చు: http://telugubhagavatam.org/

(కొనసాగింపు వచ్చే సంచికలో)

COMMENTS